

HOVEDDEL II: OVERSIKT OG ANALYSER

De ulike økonomiske oversiktene for økonomiplanen er tatt inn i hoveddel VI i rosa bok og kommenteres ikke nærmere her. I hoveddel I i rosa bok fremgår de obligatoriske skjemaene etter gjeldende forskrifter om årsbudsjett. I rosa bok hoveddel II har en i tillegg tatt inn de økonomiske oversiktene for drift og investering, jf. budsjettforskriftens vedlegg 3 og 4.

2.1 Basis netto driftsutgifter

Basis netto driftsutgifter er et uttrykk for hva det koster å opprettholde dagens virksomhet uten å foreta endringer i standard eller aktivitetsnivå. Basis driftsutgifter vil dermed være budsjettet i 2014 korrigert for tiltak som settes i gang eller som er vedtatt satt i gang i 2014, samt endringer som kommer som en følge av endringer i rammevilkårene mv. Videre er ekstraordinære forhold knyttet til 2014 trukket ut fra basis drift.

Tabell 2.1.1 Konsekvensjustert budsjett, basis netto driftsutgifter 2015-2018 (kr 1.000)

	2015	2016	2017	2018
10. Pol.styringsorganer mv.	10 720	9 136	10 518	9 136
11. Adm. og fellesutgifter	123 360	123 460	123 511	123 511
20. Barnehage	208 601	208 601	208 601	208 601
30. Undervisning	377 529	376 633	375 225	375 225
40. Pleie- og omsorg	479 255	478 818	477 929	475 228
50. Barnevern	51 659	51 659	51 659	51 659
51. Sosiale tjenester	65 569	65 699	65 829	65 829
52. Helsestasjoner	16 982	16 982	16 982	16 982
55. Kultur	31 109	31 210	31 144	31 144
56. Kulturskole	6 751	6 751	6 751	6 751
57. Bibliotek	6 936	6 936	6 936	6 936
60. Brann	20 350	20 350	20 350	20 350
61. Landbruk	5 762	5 762	5 762	5 762
62. Teknisk drift	31 719	31 752	31 752	31 752
62. Teknisk drift (VAR)	0	0	0	0
63. Kart og byggesak	719	719	719	719
70. Kemnerkontoret	5 098	5 098	5 098	5 098
71. Servicesenter	8 790	8 790	8 790	8 790
80. Renhold	52 052	52 208	52 355	52 695
81. Bygg og eiendom	63 502	63 708	63 640	66 654
82. Matproduksjon	16 637	16 637	16 637	16 637
87. Overføringer	24 235	24 092	24 027	23 962
88. Tilleggsbevilgninger	119 366	125 848	125 848	125 848
89. Felles motpost kalkulerte poster mv.	-22 399	-26 991	-30 960	-34 640
Sum netto driftsutgifter	1 704 303	1 703 861	1 699 103	1 694 629

Tabellen over viser hvordan kommunens netto driftsutgifter vil utvikle seg dersom det ikke iverksettes nye tiltak i løpet av perioden. Dette uttrykket for basis netto driftsutgifter (inklusive sosiale utlån) er grunnlaget når de respektive budsjetttrammer for virksomhetsområdene settes opp, jf. tabellen i del 2.2 som begynner på neste side.

2.2 Driftstiltak 2015 - 2018

I tabellen under er det listet opp nye driftstiltak som foreslås i økonomiplanperioden; dvs. de tiltak som utgjør endringer i forhold til basis drift. I oppstillingen inngår både tiltak som belaster driftsrammen og som frigjør driftsmidler.

Tabell 2.2.1 Driftstiltak 2015-2018 (kr 1.000)

	2015	2016	2017	2018
Basis netto driftsutgifter	1 704 303	1 703 861	1 699 103	1 694 629
DRIFTSTILTAK				
10. Politiske styringsorganer				
Reduksjon diverse driftsutgifter	-36	-36	-36	-36
Sum	-36	-36	-36	-36
11. Adm. og fellesutgifter				
Reduksjon diverse driftsutgifter IKT	-470	-470	-470	-470
Økning utgifter til legevakt	551	551	551	551
Økning utgifter til leger og fysioterapeuter	707	707	707	707
Digitalisering kommunale tjenester	100	200	200	200
Sum	888	988	988	988
20. Barnehage				
Reduksjon diverse driftsutgifter	-347	-347	-347	-347
Økning foreldrebetaling og endret barnesammensetning	-1 050	-1 050	-1 050	-1 050
Fleksibelt barnehageopptak	330	330	330	330
Minstekrav redusert foreldrebetaling	720	720	720	720
Sum	-347	-347	-347	-347
30. Undervisning				
Reduksjon diverse driftsutgifter	-1 030	-1 030	-1 030	-1 030
<u>313 Fagernes og Åsen skole</u>				
Riving av eksisterende bygningsmasse inkl. gymsalen	1 583	0	0	0
Montering av paviljong Fagernes skole	1 800	0	0	0
Leie av paviljong ved Fagernes skole	675	1 350	1 350	1 350
<u>340 Hagen skole</u>				
Nedlegging Hagen skole og inndragelse av 3,67 årsverk	0	0	0	0
<u>342 Voksenpedagogisk senter</u>				
Reduksjon diverse driftsutgifter	-25	-25	-25	-25
Kompensasjon for redusert person- og asylanttilskudd	242	242	242	242
<u>343 Pedagogisk psykologisk tjeneste</u>				
Inndragelse 0,03 årsverk	-15	-15	-15	-15
Økning refusjonsinntekter	-33	-33	-33	-33
<u>399 Undervisningsformål - ikke fordelt enheter</u>				
Økning utgifter svømmeopplæring - leie av basseng	700	700	700	700
Økning utgifter elevtransport og svømmelærer	300	300	300	300
Reduksjon i budsjettet for realfagstrategi	-100	-100	-100	-100

Red. i budsjettet for veiledning av nyutdannede lærere	-100	-100	-100	-100
Reduksjon i budsjettet for internasjonalt arbeid	-52	-52	-52	-52
Inndragelse 0,5 årsverk leirskole	0	0	0	0
Sum	3 945	1 237	1 237	1 237
40. Pleie og omsorg				
<u>401 Omsorgsdistrikt Moelv</u>				
Ny ledermodell – holde stilling vakant	-314	-314	-314	-314
Ny turnus i hjemmetjenesten og korttidsavdelingen	-577	-577	-577	-577
Reduksjon medikamenter ved legemiddelgjennomgang	-100	-100	-100	-100
Reduksjon medisinsk forbruksmateriell	-130	-130	-130	-130
Økning inntekt dagplass	-70	-70	-70	-70
Økning diverse driftsutgifter	300	300	300	300
Økning øvrige lønnsutgifter	577	577	577	577
<u>405 Omsorgsdistrikt Nes</u>				
Økning utgifter til multidoser	175	175	175	175
Økning budsjett til unge funksjonshemmede	521	521	521	521
Reduksjon overtidsutgifter	-245	-245	-245	-245
Endring turnus og flytting av bruker	-661	-661	-661	-661
Reduksjon bemanning i bofellesskap	-120	-120	-120	-120
Inndragelse 2 årsverk bofellesskap	-218	-218	-218	-218
Reduksjon av overtidsutgifter i særskilte tilfeller	-70	-70	-70	-70
<u>407 Omsorgsdistrikt Brumunddal</u>				
Reduksjon utgifter Lille Kjonerud	-983	-983	-983	-983
Reduksjon utgifter ressurskrevende bruker	-900	-900	-900	-900
Reduksjon utgifter Grobunn	-156	-156	-156	-156
Stenging av dagaktivitetstilbud 4 uker på sommeren	-100	-100	-100	-100
Reduksjon lønnsbudsjett	-325	-325	-325	-325
Reduksjon utgifter overtid	-365	-365	-365	-365
Reduksjon reparasjoner av inventar og utstyr	-191	-191	-191	-191
Reduksjon medisinsk forbruksmateriell	-128	-128	-128	-128
Reduksjon medikamenter ved legemiddelgjennomgang	205	205	205	205
Økning omsorgslønn	190	190	190	190
Økning støttekontakt	200	200	200	200
Økning ferievikarer/andre vikarer med tillegg	587	587	587	587
Økning diverse driftsutgifter	170	170	170	170
Reduksjon brukerbetaling langtidsvederlag	1 070	1 070	1 070	1 070
Reduksjon sykelønn/refusjon fødselspenger-/sykepenger	248	248	248	248
<u>420 Bjønnhaug avlastningssenter</u>				
Økning godtgjøring private avlastere	250	250	250	250
Reduksjon kjøp av avlastningsplasser	-56	-56	-56	-56
<u>422 Demensenheten</u>				
Rammeoverføring fra Psykisk helse og rustjenester	940	940	940	940
Økning fastlønn	128	128	128	128
Reduksjon ferievikarer	-75	-75	-75	-75
Reduksjon andre vikarer	-150	-150	-150	-150
Økning sykelønn/refusjon fødsels-/sykepenger	227	227	227	227
Økning diverse driftsutgifter	160	160	160	160
Reduksjon utgift ressurskrevende bruker	-570	-570	-570	-570
Økning brukerbetaling lagtidsvederlag	0	0	0	0

423 Ringsaker AO-senter				
Reduksjon diverse driftsutgifter	-59	-59	-59	-59
Kompensasjon inntektsbortfall – holde stilling vakant	0	0	0	0
Økning av sats oppmuntringspenger	400	400	400	400
424 Psykisk helse og rustjenester				
Styrking av psykisk helse og rustjenester	1 200	1 200	1 200	1 200
Etablering av bofellesskap for eldre rusavhengige	1 200	1 200	1 200	1 200
Reduksjon utgifter til kjøp av omsorgsplasser	-1 299	-1 299	-1 299	-1 299
Rammeoverføring til demensenheten	-800	-800	-800	-800
425 Kommunalmedisinsk senter				
Omlegging av turnus sengepost	-87	-87	-87	-87
449 Pleie og omsorg - ikke fordelte enheter				
Rettighetsfesting av brukerstyrt personlig assistent (BPA)	500	500	500	500
Salg av øyeblikkelig hjelp døgnplasser	-1 976	-1 976	-1 976	-1 976
Styrking ramme pleie og omsorg – ikke fordelt	1 976	1 976	1 976	1 976
Lisenser og driftsutgifter til mobil omsorg	351	351	351	351
Avvikling av medfinansieringsordningen	-40 304	-40 304	-40 304	-40 304
Sum	-39 454	-39 454	-39 454	-39 454
50. Barne- og ungdomsvern				
Styrking ramme fosterhjem/barnevernsinstitusjon	2 000	2 000	2 000	2 000
Økning egenandel BEMA	1 334	1 334	1 334	1 334
Opprettelse 1 årsverk ass. barnevernsleder/ kvalitetsrådg.	700	700	700	700
Økning kommunal egenandel institusjon	1 070	1 070	1 070	1 070
Opprettelse 0,2 årsverk tilsynsfører	103	103	103	103
Opprettelse 0,3 årsverk systemansvar Familia	154	154	154	154
Opprettelse 0,5 årsverk foreldreveileder	258	258	258	258
Styrking fosterhjem	1 109	1 109	1 109	1 109
Styrking barnevernvakta	97	97	97	97
Sum	6 825	6 825	6 825	6 825
51. Sosiale tjenester				
Styrking av sosialhjelpsbudsjettet	4 000	4 000	4 000	4 000
Økning grunnbeløp til kvalifiseringsprogrammet	219	219	219	219
Økning grunnbeløp til introduksjonsprogrammet	219	219	219	219
Sum	4 438	4 438	4 438	4 438
52. Helsestasjoner				
Styrking helsestasjons-/skolehelse-/jordmortjenesten	1 200	1 200	1 150	1 150
Styrking av ungdomshelsetjenesten – rusforeb. arbeid	600	600	600	600
Tilskudd til rusforebyggende arbeid	-600	-600	-600	-600
Reduksjon diverse driftsutgifter	-66	-66	-66	-66
Sum	1 134	1 134	1 084	1 084
55. Kultur				
Opprettelse 0,4 årsverk tilsynsvakt Brøttumhallen	190	190	190	190
Reduksjon diverse driftsutgifter	-123	-123	-123	-123
Styrking av barne- og ungdomstilbudet	250	250	250	250
Opprettelse 0,6 årsverk merkantil stilling Prøysenhuset	353	353	353	353
Økning billettinntekter Prøysenhuset	-353	-353	-353	-353
Sum	317	317	317	317

56. Kulturskolen				
Reduksjon instrumentinnkjøp	-28	-28	-28	-28
Sum	-28	-28	-28	-28
57. Bibliotek				
Reduksjon innkjøp av medier	-27	-27	-27	-27
Økning budsjett til litteraturarrangement	100	100	100	100
Sum	73	73	73	73
60. Brann				
Reduksjon diverse driftsutgifter	-77	-77	-77	-77
Økning inntekter feieavgift	-565	-335	-335	-335
Opprettelse 1 årsverk feiermester	619	619	619	619
Inndr. 0,5 årsverk feierformann og 0,1 årsverk sekretær	-301	-301	-301	-301
Økning opplæringsutgifter	17	17	17	17
Nytt bad og oppussing av brannstasjonen i Moelv	230	0	0	0
Sum	-77	-77	-77	-77
61. Landbruk				
Reduksjon kjøregodtgjørelse	-22	-22	-22	-22
Sum	-22	-22	-22	-22
62 Teknisk drift				
Reduksjon vegvedlikehold	-122	-122	-122	-122
Opprettelse 0,5 årsverk prosjektleder sentrumsaktiviteter	319	319	319	319
Opprettelse 1 årsverk prosjektleder nybygg/nyanlegg	750	750	750	750
Reduksjon øvrige driftsutgifter	-319	-319	-319	-319
Overføring 1 årsverk prosjektstilling til investeringsbudsj.	-750	-750	-750	-750
Sum	-122	-122	-122	-122
62 Teknisk drift VAR				
VANN				
Opprettelse 0,5 årsverk merkantil ressurs	288	288	288	288
Opprettelse 0,5 årsverk oppsynsmann	293	293	293	293
Reduksjon øvrige driftsutgifter	-437	-437	-437	-437
Økning utgifter kjøp av vann fra Hias IKS	98	98	98	98
Økning utgifter kjøp av vann fra Lillehammer kommune	734	734	734	734
Generell prisvekst	210	210	210	210
Reguleringspremie KLP	-7	-7	-7	-7
Endring i avgiftsgrunnlag for vann	-1 179	-1 179	-1 179	-1 179
Sum	0	0	0	0
AVLØP				
Opprettelse av 0,5 årsverk merkantil ressurs	288	288	288	288
Opprettelse av 0,5 årsverk oppsynsmann	293	293	293	293
Reduksjon øvrige driftsutgifter	-437	-437	-437	-437
Økning utgifter levering av avløp til Hias IKS	463	463	463	463
Red. utgifter levering av avløp til Lillehammer kommune	-129	-129	-129	-129
Generell prisvekst	310	310	310	310
Reguleringspremie KLP	-51	-51	-51	-51
Endring i avgiftsgrunnlag for avløp	-737	-737	-737	-737
Sum	0	0	0	0

SEPTIK				
Reduksjon transport- og leveringsutgifter	-641	-641	-641	-641
Reguleringspremie KLP	16	16	16	16
Endring i avgiftsgrunnlag for septik	625	625	625	625
Sum	0	0	0	0
RENOVASJON				
Økning utgifter til Hias IKS	1 385	1 385	1 385	1 385
Reguleringspremie KLP	-3	-3	-3	-3
Endring i avgiftsgrunnlag for renovasjon	-1 382	-1 382	-1 382	-1 382
Sum	0	0	0	0
63. Kart og byggesak				
Økning gebyrinntekter	-3	-3	-3	-3
Sum	-3	-3	-3	-3
70. Kemmerkontoret				
Reduksjon i innkjøp av kontormateriell	-20	-20	-20	-20
Statliggjøring skatteoppkrever – holde 0,9 årsverk vakant	-223	-446	-446	-446
Sum	-243	-466	-466	-466
71. Servicesenteret				
Reduksjon diverse driftsutgifter	-31	-31	-31	-31
Sum	-31	-31	-31	-31
80. Renhold				
Inndragelse 3,73 årsverk i temporær avdeling	-1 693	-1 693	-1 693	-1 693
Effektivisering nye renholdsplaner – inndr. 0,37 årsverk	-170	-570	-570	-570
Opprettelse 0,5 årsverk - nytt Prøysenhus	270	270	270	270
Opprettelse 0,17 årsverk - Mo gard	92	92	92	92
Opprettelse 0,2 årsverk - Moelv kulturhus	93	93	93	93
Økning utgift mattesoner	103	103	103	103
Økning driftsmidler til maskiner og utstyr	369	369	369	369
Lønnsposter- ansiennitet, vikarer og refusjonsgrad	488	488	488	488
Prøysenhuset - helgerenhold	30	30	30	30
Sum	-418	-818	-818	-818
81. Bygg og eiendom				
Opprettelse 0,5 årsverk vaktmester Prøysenhuset	250	250	250	250
Reduksjon energiutgifter	-236	-236	-236	-236
Sum	14	14	14	14
82. Matproduksjon				
Økning utgifter til det 4. måltid	397	397	397	397
Reduksjon diverse driftsutgifter	-63	-63	-63	-63
Reduksjon i matsalg til hjemmeboende	400	400	400	400
Reduksjon matvare- og emballasjeutgifter	-134	-134	-134	-134
Reduksjon service/rep.utgifter på kjøkkenutstyr	-71	-71	-71	-71
Økning kantineinntekter	-95	-95	-95	-95
Reduksjon lønnsbudsjett	-100	-100	-100	-100
Sum	334	334	334	334
Sum netto driftstiltak	-22 813	-26 044	-26 094	-26 094
Sum netto driftsutgifter	1 681 490	1 677 817	1 673 009	1 668 535

2.3 Investerings tiltak 2015 - 2018

I tabellen under er det listet opp brutto investerings tiltak som foreslås i perioden.

Investeringsprosjekter hvor virksomhetsområdene selv overfører driftsmidler er avmerket med note *). I nye bestemmelser for budsjettering av investeringer og avslutning av investeringsregnskapet og notat fra Foreningen for god kommunal regnskapsskikk (GKRS) er det fastsatt at budsjett skjema 2B skal vise brutto investeringsutgifter, mens budsjett skjema 2A (VO 90) skal vise finansieringen av investeringene og i tillegg andre sentrale utgifter og inntekter i investeringsbudsjettet. Alle tilskudd vedrørende investeringer og salg av driftsmidler, flyttes dermed fra budsjett skjema 2B til 2A fra og med budsjett 2015.

Tabell 2.3.1 Investerings tiltak 2015-2018 (kr 1.000)

	2015	2016	2017	2018	
INVESTERINGSTILTAK					
11. Adm. og fellesutgifter					
Arealplanlegging	0	300	300	300	50103
Innløsning av grunn	300	300	300	300	50104
Grunnerverv tomter	0	3 000	3 000	3 000	50150
Mindre grunnerverv	700	700	700	700	50188
Utbedringer Herredshuset	1 000	0	0	0	60313
Ventilasjon og andre inv.m. oppgr. av adm.bygget	500	500	500	500	60314
Innkjøp av pc'er	1 000	1 000	1 000	1 000	50300
Sum	3 500	5 800	5 800	5 800	
20. Barnehage					
Barnehage tilbud Moelv	0	12 000	18 000	0	60628
Diverse utbedringer barnehager	150	150	150	150	60635
Sum	150	12 150	18 150	150	
30. Undervisning					
Investeringer grunnskole	500	500	500	500	60400
Opprusting miljørettet helsevern	2 000	2 000	2 000	2 000	60413
Brøttum barne- og ungdomsskole	6 000	0	0	0	60420
Moelv skole	1 000	56 320	155 000	0	60430
Stavsberg skole	0	30 000	50 000	101 560	60431
Mørkved skole	56 060	103 940	0	0	60432
Ufordelt investering VO 30	0	0	5 000	5 000	60440
Inventar og utstyr paviljong Fagernes skole	1 000	0	0	0	60438
Utomhusområde Fagernes skole	1 000	0	0	0	60439
Svømmehall Moelv	1 000	50 000	69 000	0	60441
Utbedring lekeapparater	200	200	200	200	60442
Utbedring Kylstad skole	0	3 500	0	0	60443
Sum	68 760	246 460	281 700	109 260	

40. Pleie- og omsorg					
Inventar og utstyr	1 750	1 750	1 750	1 750	53701
Branntiltak	250	250	250	250	60715
Avlastningssenter barn og unge	28 068	0	0	0	60716
Utbedring/oppgradering av sykehjem	1 500	1 000	1 000	1 000	60916
Bygging av omsorgsboliger	13 500	35 000	30 000	0	60917
Sum	45 068	38 000	33 000	3 000	
55. Kultur					
Moelv kulturhus	5 900	0	0	0	61126
Utendørs kulturarenaer	1 500	1 500	1 000	0	61128
Tilbygg garderobe, rehabilitering Moelvhallen	0	8 500	0	0	61133
Utendørs skateanlegg Br-dal	500	0	0	0	54413
Ungdomskafe i Br-dal	3 500	0	0	0	61136
Tilbakeføring av Br-dal kino til øvingslokaler	0	2 500	0	0	61137
Reetablering av trailtilbudet	1 500	0	0	0	61138
Sum	12 900	12 500	1 000	0	
57. Bibliotek					
Utomhusanlegg biblioteket i Br-dal	300	0	0	0	61139
Sum	300	0	0	0	
60. Brann					
Kjøretøy brann	770	770	770	770	54807
Sum	770	770	770	770	
62. Teknisk drift (innenfor VAR)					
<i>Vann (Hovedtjeneste 60)</i>					
Transportmidler	400	400	400	400	70005
Sanering vannledninger	3 000	5 000	5 000	5 000	71000
Rehabilitering styring trykkøkere/PLS	500	500	500	500	71012
Vannbehandling	1 000	1 000	1 000	1 000	71022
Rehabilitering maskin/bygg	800	800	800	800	71030
Fjølstad III	800	0	0	0	71041
Sanering Jensstuvegen, Moelv	2 250	0	0	0	71050
Sanering Myravegen, Br-dal	2 200	0	0	0	71051
Sanering Markavegen, Furnes	1 000	0	0	0	71052
Sanering Lille Ringveg, Br-dal	1 000	0	0	0	71053
Sanering Brennerivn, Br-dal	3 000	0	0	0	71054
Sanering Storgata, Moelv syd	0	3 750	0	0	71056
Utbyggingsavtaler	5 000	1 000	1 000	1 000	71061
Lefstorget – Kirkenær	5 000	0	0	0	71062
Lismarka vann og avløp. Forprosjekt	0	3 000	0	0	71081
Sanering Moelv skole	2 000	0	0	0	71082
Større maskiner – vann	250	250	250	250	71088
Utstyr og lette maskiner - vann	100	100	100	100	71089

Oppgradere driftskontroll	250	0	0	0	71091
Rehabiliter trykkøker	500	500	500	500	71092
Sanering Krokstadvegen	10 000	0	0	0	71093
Sanering Kårtorpvegen	0	0	3 000	0	71095
Sanering Nygata	2 000	0	0	0	71100
Prisjustering VA-avtalen i fjellet	12 000	0	0	0	71103
VA-avtale Sjusjøen-Moelv, fase 2, Mesnali vannverk	0	2 000	42 000	0	71104
Vannledning Næra, TØ	0	0	0	7 000	71105
Holmen grunnvannsanlegg	3 000	0	0	0	71106
Sanering Moelv - Rudshøgda	0	5 000	5 000	5 000	71107
Kjøpmannsgate Br-dal	3 500	0	0	0	71108
Næringsområde Nydal	8 000	0	0	0	71109
Strandsagvegen	0	4 000	4 000	0	71110
Omlegging VA, Rudshøgda	1 500	0	0	0	71111
<u>Avløp (Hovedtjeneste 61)</u>					
Transportmidler	400	400	400	400	70005
Rehabiliter styring pumpestasjoner/PLS	500	500	500	500	72017
Rehabiliter maskin/bygg	3 000	1 000	1 000	1 000	72023
Sanering avløpsledninger	3 000	5 000	5 000	5 000	72027
Fjølstad III	0	800	0	0	72043
Sanering Jensstuvegen, Moelv	2 250	0	0	0	72052
Sanering Myravegen, Br-dal	2 200	0	0	0	72053
Sanering Markavegen, Furnes	1 000	0	0	0	72054
Sanering Lille Ringveg, Br-dal	1 000	0	0	0	72055
Sanering Brennerivn., Br-dal	3 000	0	0	0	72056
Sanering Storgata, Moelv Syd	0	3 750	0	0	72058
Utbyggingsavtaler	5 000	1 000	1 000	1 000	72061
Rehabiliter pumpestasjoner	1 000	1 000	1 000	1 000	72066
ENØK/reanseprosess	2 000	1 000	1 000	1 000	72067
Sanering ved Moelv skole	2 000	0	0	0	72090
Større maskiner avløp	250	250	250	250	72094
Utstyr og lette maskiner avløp	100	100	100	100	72095
Oppgradering driftskontroll	250	0	0	0	72098
Sanering Krogstadvegen	6 000	0	0	0	72099
Sanering Kårtorpvegen	0	0	3 000	0	72100
Sanering Nygata	1 500	0	0	0	72101
Prisjustering VA avtale fjellet	7 000	0	0	0	72105
Kjøpmannsgate Br-dal	3 500	0	0	0	72108
Strandsagvegen	0	4 000	4 000	0	72110
Sanering Moelv-Rudshøgda	0	5 000	5 000	5 000	72107
Næringsområde Nydal	4 000	0	0	0	72109
Lismarka vann og avløp	0	4 000	0	0	72111
Byggeledelse Moelv RA	2 000	0	0	0	72112
Omlegging VA, Rudshøgda	1 500	0	0	0	72113
Sum	121 500	55 100	85 800	36 800	

62. Teknisk drift (utenfor VAR)					
<i>Bolig (Hovedtjeneste 51)</i>					
Næringsområder	6500	500	500	500	73007
Kylstad 7	3 800	0	0	0	73022
Fjølstad III, tomtefelt	3 000	0	0	0	73027
Lille Almerud III	0	0	2 500	0	73032
Pellerviken	0	2 000	0	0	73033
Tomteutvikling	2 000	0	0	0	73036
Fjølstad I, delfelt II	0	0	0	6 700	73041
Bruvollhagan VI	0	5 300	0	0	73043
Helgøya, Bjørkelunden	0	0	0	4 000	73044
Minka IV	0	0	6 200	0	73046
<i>Veier (Hovedtjeneste 53)</i>					
Erstatning grunn/gjerde	800	500	500	500	70000
Utskifting av gatelysmaster	500	500	500	500	70001
Asfaltering grusveger	700	700	700	700	70002
Trafikksikkerhet	1 200	1 200	1 200	1 200	70003
Estetisk opprusting	2 000	2 000	2 000	2 000	70004
Transportmidler - veg*)	300	0	0	0	70005
Større maskiner - veg*)	700	0	0	0	70007
Lettere maskiner - veg*)	105	0	0	0	70008
Utstyr/maskiner - park*)	510	0	0	0	70017
Utbedring av kommunale veger	1 500	1 500	1 500	1 500	70033
Fjølstad III, ekstern veg/fortau	2 700	0	0	0	70040
Utbyggingsavtaler	8 000	1 000	1 000	1 000	70058
Sentrumstiltak Moelv og Br-dal	2 000	0	0	0	70073
Utsmykning/belysning	1 000	0	0	0	70076
Gangveg til ny skole Moelv	0	2 500	0	0	70080
Jernbaneundergang Brumunddal	8 000	0	0	0	70083
Rundkjøring Storgata-Industrivegen, Moelv	1 000	6 500	0	0	70089
Parker i Brumunddal og Moelv	6 000	0	0	0	70092
Infrastruktur ved Moelv skole	1 000	6 100	0	0	70105
Parkering og grøntområde Moelv skole	0	7 500	0	0	70106
Transportmidler - park*)	200	0	0	0	70107
Rehabilitering grøntanlegg	500	500	500	500	70108
Gatelys - styring/ENØK	1 500	1 500	1 500	1 500	70109
Samfunnsikkerhet/flomutsatte områder	0	5 000	5 000	5 000	70112
Elvepromenade del 3	11 000	0	0	0	70113
Parkeringsarealer	1 000	0	0	0	70114
Gang- og sykkelveg Fagerlundv.51 - Fremstadvegen	3 500	3 500	0	0	70115
Utvidelse Kjøpmannsgate, Br-dal	3 000	0	0	0	70122
Strandparken	4 000	0	0	0	70123
Lund Søndre	4 300	0	0	0	70124
Nygata	3 000	0	0	0	70125

Øverbakkvegen	4 500	0	0	0	70126
Flomsikring/elveforebygning del 2	20 000	0	0	0	70127
Felles inntekstpost overført fra drift*)	-1 615	0	0	0	
Sum	108 200	48 300	23 600	25 600	
63. Kart og byggesak					
Kartlegging *)	100	0	0	0	55000
EDB kart og byggesak *)	50	0	0	0	55001
Felles inntekstpost overført fra drift *)	-150	0	0	0	
Sum	0	0	0	0	
81. Bygg og eiendom					
Enøk	1 000	1 000	1 000	1 000	60000
Energimerking av bygg	500	500	500	500	60006
VO30 undervisning - påkostning	750	750	750	750	60414
Brannvarsling og nød/ledelys div bygg	250	250	250	250	60433
Påkostning PLO	750	750	750	750	60707
Større rehabiliteringsarbeid/utbedring kommunale bygg	1 000	1 000	1 000	1 000	60007
Bygging/kjøp av boliger til flyktninger/vanskeligstilte m.m.	11 000	11 000	0	0	61208
Sum	15 250	15 250	4 250	4 250	
82. Matproduksjon					
Produksjonsutstyr	500	500	500	500	53604
Sum	500	500	500	500	
87. Overføringer					
Kirkegårdsutvidelse Ringsaker kirke	500	0	0	0	80051
Rehabilitering av kirkene	1 500	1 500	1 500	1 500	80052
Sum	2 000	1 500	1 500	1 500	
Sum investeringer	378 898	436 330	456 070	187 630	

2.4 Oversikt årsbudsjett 2015 og økonomiplan 2015 - 2018

Tabellen under viser totalt antall årsverk innenfor de ulike virksomhetsområder. Endringer i personalressursene er beskrevet under de enkelte virksomhetsområder i kapittel 4.

Tabell 2.4.1 Personalressurser, årsverk, 2014–2018

Virksomhetsområde	2014	2015	2016	2017	2018
11 Administrasjon og fellesutgifter	77,29	77,29	77,29	77,29	77,29
20 Barnehage	218,31	219,51	219,51	219,51	219,51
30 Undervisning	583,26	580,00	577,00	575,00	575,00
40 Pleie og omsorg	801,73	802,55	802,55	802,55	802,55
50 Barnevern	53,95	56,95	56,95	56,95	56,95
51 Sosiale tjenester	31,35	31,35	31,35	31,35	31,35
52 Helsestasjoner	25,84	26,79	26,79	26,79	26,79
55 Kultur	28,39	29,39	29,39	29,39	29,39
56 Kulturskole	13,19	12,79	12,79	12,79	12,79
57 Bibliotek	10,68	10,68	10,68	10,68	10,68
60 Brann	18,82	19,22	19,22	19,22	19,22
61 Landbruk	10,09	10,09	10,09	10,09	10,09
62 Teknisk drift	59,50	63,00	63,00	63,00	63,00
63 Kart og byggesak	17,50	17,50	17,50	17,50	17,50
70 Kemnerkontoret	13,50	13,50	13,50	13,50	13,50
71 Servicesenter	11,65	11,65	11,65	11,65	11,65
80 Renhold	103,05	99,97	101,37	102,37	102,37
81 Bygg og eiendom	46,07	48,97	48,97	48,97	48,97
82 Matproduksjon	21,93	21,93	21,93	21,93	21,93
Sum årsverk	2 146,10	2 153,12	2 151,53	2 150,53	2 150,53
Årsverk lærlinger	34,00	36,00	36,00	36,00	36,00
Sum årsverk	2 180,10	2 189,12	2 187,53	2 186,53	2 186,53

Det er i budsjettet foreslått opprettet 19,02 årsverk og inndratt 15,14 årsverk, det vil si en vekst på 3,88 årsverk. Veksten i antall årsverk fra opprinnelig vedtatt budsjett for 2014 til 2015 utgjør 7,02 årsverk. Differansen på 3,14 årsverk har sammenheng med at det i 2014 har blitt opprettet og inndratt stillinger i forbindelse med enkeltsaker, hvorav 3,2 årsverk ble opprettet ved behandling av 1. tertialrapport i k.sak 52/2014, 1 årsverk ble inndratt i k.sak 16/2014 og 0,94 årsverk gjelder økt timefordeling skole.

I forbindelse med behandling av budsjett 2014 og økonomiplan 2014-2017 ble det i k.sak 98/2013 punkt 23 vedtatt å avvike 8 dobbeltrom og etablere 4 korttidsplasser ved Ringsaker bo- og aktivitetssenter i 2015. Dette medførte en økning på 2,8 årsverk ved Ringsaker bo- og aktivitetssenter, og er lagt til i tabellen ovenfor for VO 40 Pleie og omsorg i budsjett 2014.

Driftsbudsjettet

Driftsbudsjettet viser kommunens driftsutgifter/-inntekter, avsetninger/bruk av tidligere avsetninger og regnskapsresultat for året.

I tabellen nedenfor fremvises budsjettskjema 1A for driftsinntekter og driftsutgifter knyttet til virksomhetsområde 90 Felles i rådmannens forslag til budsjett 2015 og økonomiplan 2015-2018. I skjemaet vises først summen av de frie inntektene og deretter hvordan de er disponert til netto finansutgifter, netto avsetninger, investeringsformål og det resterende til driftsformål (skjema 1B).

Tabell 2.4.2 Driftsbudsjett 2015 - 2018, budsjettskjema 1A (kr 1.000)

	2015	2016	2017	2018
Skatt på inntekt og formue	-679 866	-679 866	-679 866	-679 866
Ordinært rammetilskudd	-904 883	-909 352	-909 352	-909 363
Skatt på eiendom	-101 100	-102 100	-103 100	-104 100
Andre direkte eller indirekte skatter	0	0	0	0
Andre generelle statsstilskudd	-74 170	-70 187	-65 924	-62 480
Sum frie disponible inntekter	-1 760 019	-1 761 505	-1 758 242	-1 755 809
Renteinntekter og utbytte	-78 837	-80 340	-82 991	-81 947
Gevinst finansielle instrumenter (OM)	0	0	0	0
Renteutgifter, provisjoner oa. finansutg.	73 791	78 990	86 197	88 975
Tap finansielle instrumenter (OM)	0	0	0	0
Avdrag på lån	81 087	86 881	93 761	97 929
Netto finansinntekter/-utgifter	76 041	85 531	96 967	104 957
Til dekning av tidl. års merforbruk	0	0	0	0
Til ubundne avsetninger	0	0	0	0
Til bundne avsetninger	0	0	0	0
Bruk av tidl. års mindreforbruk	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger	0	-2 417	-12 473	-18 569
Bruk av bundne avsetninger	0			
Netto avsetninger	0	-2 417	-12 473	-18 569
Overført til investeringsbudsjettet	2 490	577	739	885
Til fordeling drift	-1 681 488	-1 677 814	-1 673 009	-1 668 536
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	1 681 488	1 677 814	1 673 009	1 668 536
Merforbruk/mindreforbruk	0	0	0	0

Tabell 2.4.3 viser nivået på netto driftsutgifter i perioden 2015-2018 fordelt på det enkelte virksomhetsområde, budsjettskjema 1B. Tallene inneholder virksomhetenes overføring av driftsmidler til investeringsbudsjettet (i 2015), samt andre kalkulatoriske kostnader (alle år).

Tabell 2.4.3 Netto driftsutgifter pr. virksomhetsområde 2015-2018, budsjettskjema 1B (kr 1.000)

	2015	2016	2017	2018
10. Pol. styringsorganer mv.	10 684	9 100	10 482	9 100
11. Adm. og fellesutgifter	124 248	124 448	124 499	124 499
20. Barnehage	208 254	208 254	208 254	208 254
30. Undervisning	381 474	377 870	376 462	376 462
40. Pleie og omsorg	439 800	439 364	438 475	435 774
50. Barnevern	58 484	58 484	58 484	58 484
51. Sosiale tjenester	70 007	70 137	70 267	70 267
52. Helsestasjoner	18 116	18 116	18 066	18 066
55. Kultur	31 426	31 527	31 461	31 461
56. Kulturskole	6 723	6 723	6 723	6 723
57. Bibliotek	7 009	7 009	7 009	7 009
60. Brann	20 273	20 273	20 273	20 273
61. Landbruk	5 740	5 740	5 740	5 740
62. Teknisk drift	31 597	31 630	31 630	31 630
62. Teknisk drift (VAR)	0	0	0	0
63. Kart og byggesak	716	716	716	716
70. Kemnerkontoret	4 855	4 632	4 632	4 632
71. Servicesenter	8 759	8 759	8 759	8 759
80. Renhold	51 634	51 390	51 537	51 878
81. Bygg og eiendom	63 516	63 722	63 654	66 668
82. Matproduksjon	16 971	16 971	16 971	16 971
87. Overføringer	24 235	24 092	24 027	23 962
88. Tilleggsbevilgninger	119 366	125 848	125 848	125 848
89. Felles motpost kalkulerte poster mv.	-22 399	-26 991	-30 960	-34 640
Sum netto driftsutgifter	1 681 488	1 677 814	1 673 009	1 668 536

Av tabellen kan det se ut som om virksomhetsområdene Teknisk drift (innenfor VAR) og Kart og byggesak utgjør en liten andel av kommunens virksomhet. Dette har sammenheng med at inntektene dekker hele eller deler av utgiftene.

Virksomhetsområdene Barnehage, Undervisning og Pleie og omsorg utgjør de største andelene av kommunens brutto driftsutgifter. Barnehageområdet andel av driftsutgiftene utgjør 12,39 %, undervisning 22,69 %, mens pleie og omsorgs andel er på 26,16 %.

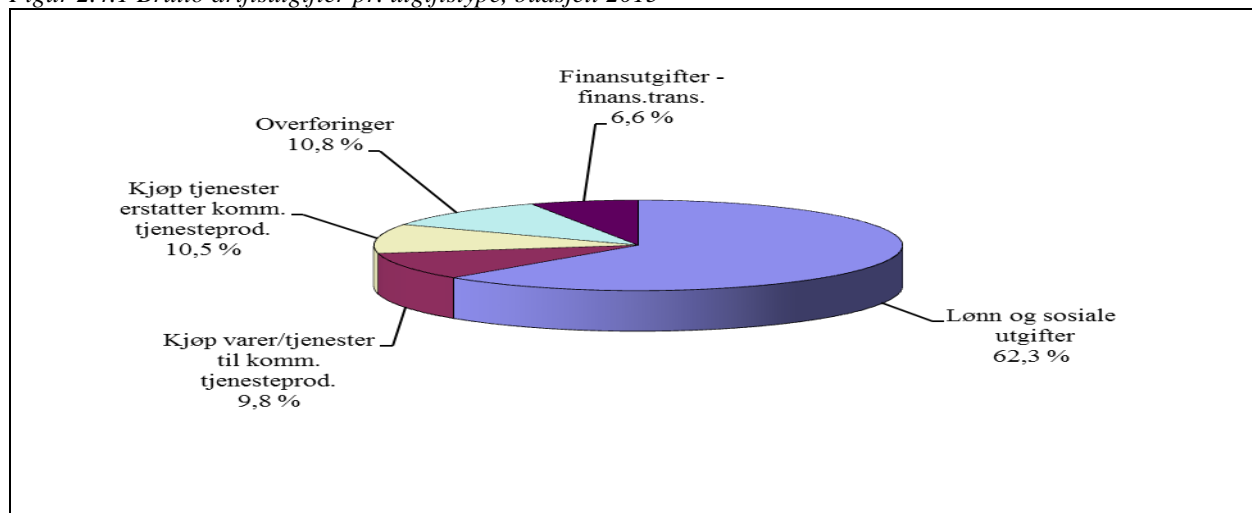
I tabellen under fremvises hovedtallene fra driftssiden i rådmannens forslag til budsjett 2015 og økonomiplan 2015-2018. En analyse av tallene fremkommer i kapittel 2.5.

Tabell 2.4.4 Driftsbudsjett 2015-2018, sammendrag (kr 1.000)

	2015	2016	2017	2018
Driftsutgifter	2 192 083	2 192 967	2 191 624	2 192 271
Driftsinntekter	685 946	687 521	687 720	690 396
Netto driftsutgifter	1 506 137	1 505 446	1 503 904	1 501 875
Frie inntekter mv	1 584 749	1 589 218	1 589 218	1 589 229
Brutto driftsresultat	78 612	83 772	85 314	87 354
Eksterne finansinntekter	79 371	80 874	83 525	82 481
Eksterne finansutgifter	155 493	166 486	180 573	187 519
Netto driftsresultat	2 490	-1 840	-11 734	-17 684

Figur 2.4.1 viser fordelingen av utgiftssiden inkl. eksterne finansutgifter i driftsbudsjettet, som utgjør til sammen 2,348 mrd. kroner. Dette beløpet fremkommer som summen av de alminnelige driftsutgifter på 2,192 mrd. kroner og de eksterne finansutgiftene på 155,493 mill. kroner.

Figur 2.4.1 Brutto driftsutgifter pr. utgiftstype, budsjett 2015

I en tjenestebasert virksomhet vil lønnsutgiftene være den dominerende utgiftsarten. Lønn og sosiale utgifter utgjør til sammen 1,462 mrd. kroner, eller 62,3 % av utgiftsnivået i kommunen. I tillegg kommer avsetninger til lønnsreserven (som inngår i overføringsutgiftene) med 118,858 mill. kroner. Hvis denne reserven innregnes utgjør samlet lønnsbudsjett 1,581 mrd. kroner, tilsvarende 67,3 % av de samlede driftsutgiftene.

Utgifter til ”kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunens tjenesteproduksjon” omfatter en rekke driftsutgifter som ulike former for forbruksmateriell, vedlikeholdsmateriell, post- og banktjenester, forsikringer, annonsering, opplæring, transport, energi, ulike leieutgifter, inventar/utstyr m.m. Til sammen utgjør dette 230,87 mill. kroner.

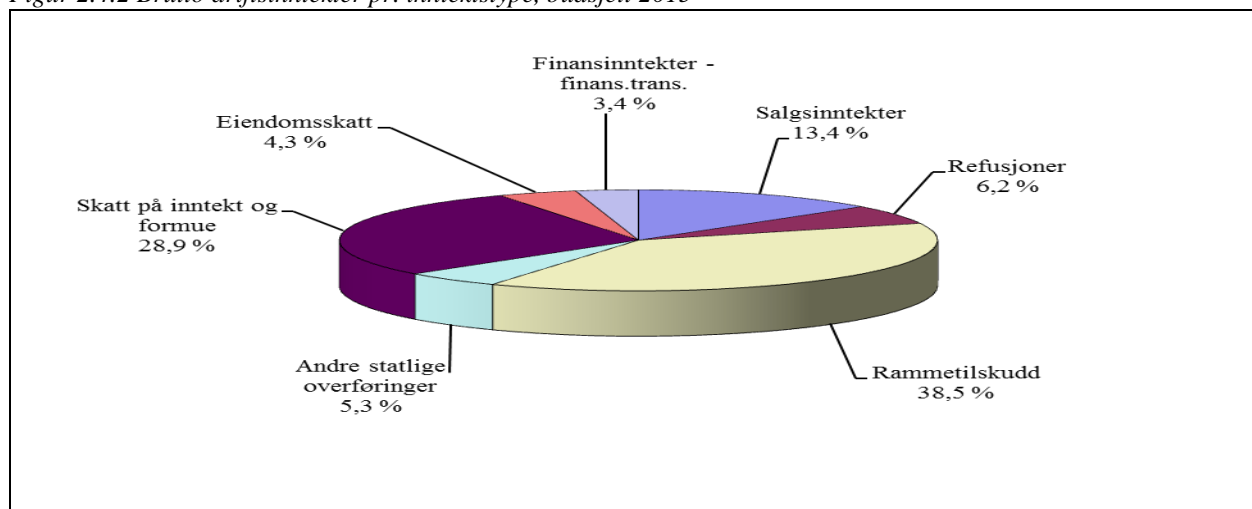
”Kjøp av tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon” omfatter kjøp av tjenester fra staten, fylkeskommunen, andre kommuner, interkommunale selskaper og foretak, private og tilskudd til ikke-kommunale barnehager. I sum utgjør dette 245,887 mill. kroner, hvorav tilskudd til ikke-kommunale barnehager utgjør 104,020 mill. kroner.

”Overføringer” omfatter overføringer til andre offentlige virksomheter, interkommunale selskaper og foretak, lag og foreninger, privatpersoner m.m. I tillegg er alle tilleggsbevilgningsposter med unntak av strømsreserven budsjettetert som overføringer. Det er budsjettetert med totalt 253,437 mill. kroner i overføringer. Av dette utgjør tilleggsbevilgningsposter 119,366 mill. kroner.

”Finansutgifter” er renteutgifter, avdrag og sosiale utlån, og utgjør til sammen 155,493 mill. kroner.

Figur 2.4.2 viser fordeling av inntektssiden inkl. eksterne finansinntekter i driftsbudsjettet, som utgjør til sammen 2,350 mrd. kroner. Dette beløpet fremkommer som summen av de alminnelige driftsinntektene på 2,271 mrd. kroner og de eksterne finansinntektene på 79,371 mill. kroner.

Figur 2.4.2 Brutto driftsinntekter pr. inntektstype, budsjett 2015

”Salgsinntekter”, dvs. ulike former for brukerbetalinger, oppholdsavgifter, husleieinntekter, konsesjonskraftinntekter, årsavgifter med videre, utgjør 315,276 mill. kroner.

”Refusjoner” omfatter bl.a. refusjon sykkelønn og fødselspenger, ulike øremerkede statstilskudd, samt refusjoner fra fylkeskommunen, kommuner og andre. Til sammen utgjør refusjoner 144,917 mill. kroner.

De store inntektspostene i kommunen er rammetilskudd og skatt på inntekt og formue. Disse budsjettpostene utgjør henholdsvis 904,883 mill. kroner og 679,866 mill. kroner. Skatt og rammetilskudd finansierer 72,3 % av driftsutgiftene i budsjettet for 2015. Tilsvarende tall var i 2014 72,4 %.

”Andre statlige overføringer”, herunder vertskommunetilskudd, integreringstilskudd og rentekompensasjonstilskudd knyttet til gjennomførte investeringer i grunnskolen og i eldreomsorgen, beløper seg til 124,653 mill. kroner.

I k.sak 88/2006 ble det vedtatt å innføre eiendomsskatt i hele kommunen. I budsjett 2015 er denne inntektsposten budsjettert med 101,1 mill. kroner. Dette er en økning fra budsjett 2014 på 6,1 mill. kroner. Økningen består av økt eiendomsskattegrunnlag/volumvekst (flere eiendomsskatteobjekter) med 2,0 mill. kroner og en justering i forhold kostnadsutviklingen med 4,1 mill. kroner.

Finansinntektene utgjør 79,371 mill. kroner, og omfatter renteinntekter på 33,337 mill. kroner, utbytte fra Vangsvegen 73 AS med 1,2 mill. kroner, ordinært utbytte fra Eidsiva Energi AS med 28,860 mill. kroner, renter på utlån til Eidsiva Energi AS med 15,440 mill. kroner og mottatte avdrag på utlån og renter av utlån til andre på til sammen 0,534 mill. kroner.

Investeringsbudsjettet

Investeringsbudsjettet viser rådmannens forslag til investeringsutgifter inkl. utlån og aksjekjøp med tilhørende finansiering i budsjett 2015 og økonomiplan 2015-2018.

I budsjettskjema 2A føres virksomhetsområde 90 Felles. I skjemaet vises først summen av investeringer i anleggsmidler (skjema 2B), utlån/aksjekjøp, avdrag vedrørende formidlingslån og avsetninger. Deretter vises det hvordan investeringsbeløpene er foreslått finansiert. En analyse av tallene fremkommer av kapittel 2.5.

Tabell 2.4.5 Investeringsbudsjettet 2015-2018, budsjett skjema 2A (kr 1.000)

	2015	2016	2017	2018
Investeringer i anleggsmidler	380 663	436 330	456 070	187 630
Utlån og forskutteringer	30 000	30 000	30 000	30 000
Kjøp av aksjer og andeler	4 075	4 075	4 075	4 075
Avdrag på lån	9 048	10 105	11 195	12 299
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0
Avsetninger	50 000	10 000	10 000	10 000
Årets finansieringsbehov	473 786	490 510	511 340	244 004
Finansiert slik:				
Bruk av lånemidler	-286 435	-284 826	-330 156	-153 304
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-50 500	-10 300	-10 300	-10 300
Tilskudd til investeringer	-62 043	-20 501	-40 500	0
Kompensasjon for merverdiavgift	-43 620	-68 903	-68 114	-23 826
Mottatte avdrag på lån og refusjoner	-8 323	-9 528	-10 456	-11 414
Andre inntekter	0	0	0	0
<i>Sum ekstern finansiering</i>	<i>-450 921</i>	<i>-394 058</i>	<i>-459 526</i>	<i>-198 844</i>
Overført fra driftsbudsjettet	-2 490	-577	-739	-885
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	-20 375	-95 875	-51 075	-44 275
Sum finansiering	-473 786	-490 510	-511 340	-244 004
Udekket/udisponert	0	0	0	0

Store planlagte investeringer i barnehager, skolebygg, svømmebasseng, omsorgsboliger, avlastningssenter, veger, bolig-/tomttilrettelegging inkludert grunnerv, og prosjekter innen vann og avløp bidrar til høye investeringsutgifter i hele planperioden. Som det fremgår av tabellen over skal det investeres for hele 1,461 mrd. kroner i perioden 2015-2018.

I 2015 skal det investeres for om lag 380,663 mill. kroner, hvorav investeringer vedrørende VAR utgjør om lag 121,5 mill. kroner. Det er blant annet lagt inn 56,06 mill. kroner til Mørkved skole, 13,5 mill. kroner til bygging av omsorgsboliger, 28,068 mill. kroner til nytt avlastningssenter for barn og unge, 11 mill. kroner til bygging av flyktningeboliger og boliger til vanskeligstilte og 109,815 mill. kroner til investeringer i/opparbeidelse av tomter, veger, parkeringsplasser, flomsikring/samfunnssikkerhet, elveforebygning og parkanlegg. En detaljert oversikt over investeringene er tatt inn i del 2.3.

2.5 Økonomisk konsekvensanalyse 2015 - 2018

De etterfølgende tabeller og figurer er en mer inngående analyse av de økonomiske konsekvenser av rådmannens forslag til økonomiplan for 2015-2018. Tallene i tabellen under er hentet fra økonomisk oversikt for drifts- og investeringsregnskapet. Finansieringsanalysen gir uttrykk for hvordan midler er anskaffet og på hvilken måte disse midlene er benyttet.

Tabell 2.5.1 Finansieringsanalyse 2015-2018 (kr 1.000)

	2015	2016	2017	2018
I. Drift				
+ Driftsinntekter	2 270 695	2 276 739	2 276 938	2 279 625
- Driftsutgifter	2 192 083	2 192 967	2 191 624	2 192 271
= Brutto driftsresultat	78 612	83 772	85 314	87 354
+ Renteinntekter og utbytte	78 837	80 340	82 991	81 947
+ Mottatte avdrag sosiale lån	534	534	534	534
- Renteutgifter	73 791	78 990	86 197	88 975
- Avdrag på lån	81 087	86 881	93 761	97 929
- Sosiale utlån	615	615	615	615
= Netto driftsresultat	2 490	-1 840	-11 734	-17 684
II. Investeringer mv				
+ Brutto investeringsutgifter	380 663	436 330	456 070	187 630
+ Utlån mv	30 000	30 000	30 000	30 000
+ Kjøp av aksjer og andeler	4 075	4 075	4 075	4 075
+ Netto renter og avdrag formidlingslån	725	577	739	885
- Investeringstilskudd	62 043	20 501	40 500	0
- Andre investeringsinntekter	43 620	68 903	68 114	23 826
- Salg av anleggsmidler	50 500	10 300	10 300	10 300
= Netto finansieringsbehov	256 810	373 118	383 704	206 148
III. Finansiering				
+ Bruk av lån	286 435	284 826	330 156	153 304
+ Bruk av arbeidskapital		88 292	53 548	52 844
- Økning i arbeidskapital	29 625	0	0	0
= Sum finansiering	256 810	373 118	383 704	206 148

Tabellen over viser hvilke utgifter og inntekter som påvirker netto driftsresultat.

Brutto driftsresultat viser det økonomiske resultatet av kommunens ordinære driftsvirksomhet. Brutto driftsresultat gir uttrykk for kommunens evne til å betjene lånegjeld, evne til å finansiere deler av årets investeringer over driftsbudsjettet, samt evne til å avsette midler til senere års bruk. Brutto driftsresultat må være tilstrekkelig stort til å dekke netto utgifter til renter og avdrag for ikke å bruke av kommunens egenkapital til å betjene lånegjelden.

Netto driftsresultat viser hvilke driftsinntekter kommunen har tilbake etter at driftsutgifter og netto finansutgifter er dekket. Netto driftsresultat er den indikatoren som best forklarer økonomisk balanse. Størrelsen på netto driftsresultat i økonomiplanperioden er et uttrykk for hvor stramt budsjettet er. Kommunens driftsnivå er i økonomiplanen for 2016-2018 høyere enn de løpende driftsinntektene, slik at det er nødvendig å balansere budsjettet med bruk av fond. I hele økonomiplanperioden må ytterligere økninger av driftsutgiftene finansieres ved økte driftsinntekter.

Netto driftsresultat i % av driftsinntektene i kommunen (netto resultatgrad) måler hvor mye som prosentvis er igjen til å dekke fremtidige driftsutgifter, investeringer og avsetninger. Målsettingen i kommuneplanen er at netto resultatgrad bør være på minimum 3 %.

Tabell 2.5.2 Netto resultatgrad 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
Netto resultatgrad	0,11 %	-0,08 %	-0,52 %	-0,78 %

Som det fremgår av tabellen, er kommunens driftsmargin (netto driftsresultat) lav i 2015 og negativ i de øvrige årene i økonomiplanperioden. Rådmannen vil understreke behovet for at det i den aktuelle situasjonen fremover må søkes å styrke netto driftsresultat; dvs. redusere sårbarheten for svingninger i rammebetingelsene. I budsjett 2015 er netto resultatgrad på 0,11 %.

Frem til og med 2013 har betalt merverdiavgift på investeringsprosjekter blitt belastet investeringsregnskapet, mens merverdiavgiftskompensasjonen for investeringer har blitt inntektsført i driftsregnskapet. Dette har bidratt positivt på netto driftsresultat. Fra og med budsjettåret 2014 har merverdiavgiftskompensasjonen fra investeringer i sin helhet blitt inntektsført i investeringsregnskapet. Det er antatt en kompensasjon for merverdiavgift ved kommunens investeringer utenom VAR-sektoren til 43,6 mill. kroner i budsjett 2015. Denne omleggingen medfører at netto driftsresultat blir redusert med tilsvarende beløp.

Det er signalisert at normtallet for netto resultatgrad vil settes ned som følge av omleggingen av inntektsføringen av kompensasjon for merverdiavgift for investeringer utenom VAR-sektoren. P.t. foreligger ikke et nytt normtall.

Kommunens frie inntekter består av rammetilskudd og skatteinntekter, og fordeles til kommunene gjennom inntektssystemet. Frie inntekter er inntekter som kommunen kan disponere fritt, uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regelverk.

Skattedekningsgraden viser hvor stor del av sum driftsutgifter som blir finansiert ved skatteinntektene, mens skatte- og rammetilskuddsgraden viser hvor stor del av driftsutgiftene som blir finansiert av frie inntekter.

Tabell 2.5.3 Frie inntekter i % av sum driftsutgifter 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
Skattedekningsgrad i %	31,01	31,00	31,02	31,01
Skatte- og rammetilskuddsgrad i %	72,29	72,47	72,51	72,49

De siste årene har frie inntekter finansiert om lag 72 % av kommunens driftsutgifter. For å få en vekst i de frie inntektene er kommunen helt avhengig av å ha en befolkningsvekst på linje med landsgjennomsnittet. Så lenge folketallsveksten er lavere, vil kommunens andel av veksten i rammetilskuddet til kommunen bli lavere enn den landsgjennomsnittlige veksten. Det er derfor viktig å stå fast ved strategiene for vekst og utvikling. Utviklingen av dette nøkkeltallet sier hvor stor del av driftsutgiftene som må finansieres med andre inntekter som brukerbetalinger, salgs- og leieinntekter, eiendomsskatt, refusjoner og overføringer fra andre.

Store planlagte investeringer i barnehager, skolebygg, svømmebasseng, omsorgsboliger, avlastningssenter, veger, bolig-/tomtetilrettelegging inkludert grunnerverv og prosjekter innen vann og avløp bidrar til høye investeringsutgifter i hele planperioden. Som finansieringsanalysen viser skal det investeres brutto for hele 1,461 mrd. kroner i perioden 2015-2018.

De rene investeringsutgiftene i 2015 utgjør brutto 380,663 mill. kroner, mens utlån utgjør 30 mill. kroner, til sammen 410,663 mill. kroner. Det er dessuten budsjettert med et egenkapitalinnskudd i

KLP på 4,075 mill. kroner. Detaljert oversikt over brutto investeringsutgifter pr. prosjekt fremgår av del 2.3 foran.

Et normtall for omfanget av investeringsutgifter er at brutto investeringsutgifter ikke bør utgjøre mer enn 15 % av totale driftsinntekter. Tabellen nedenfor viser hvor mye investeringsutgiftene utgjør av driftsinntektene i økonomiplanperioden.

Tabell 2.5.4 Brutto investeringsutgifter i % av driftsinntekter

	2015	2016	2017	2018
Brutto investeringsutgifter, inkl. utlån	18,09 %	20,48 %	21,35 %	9,55 %
Brutto investeringsutgifter, ekskl. utlån	16,76 %	19,16 %	20,03 %	8,23 %
Brutto investeringsutgifter, ekskl. utlån og VAR	11,41 %	16,74 %	16,26 %	6,62 %

Tabell 2.5.4 viser hvordan brutto investeringsutgifter i forhold til driftsinntektene utvikler seg. Brutto investeringsutgifter er vist både med og uten årlig utlån på 30 mill. kroner, og med og uten investeringer knyttet til VAR. En har her valgt å holde de andre utgiftene vedrørende startlån og kjøp av aksjer og andeler utenom. Tabellen viser at Ringsaker overskrider normtallet på 15 % i perioden 2015-2017, men er innenfor normtallet i 2018 hvis en tar utgangspunkt i brutto investeringsutgifter inkludert utlån og investeringer knyttet til VAR. Ved å ta utgangspunkt i brutto investeringsutgifter eksklusive utlån og investeringer knyttet til VAR, er Ringsaker kommune innenfor normtallet i 2015 og 2018.

Investeringsiden må tilpasses til hva som forsvarlig kan finansieres av renter og avdrag over driftsbudsjettet. En økning av investeringsbeløpet innebærer at det må legges til rette for et permanent høyere driftsbeløp til renter og avdrag i driftsbudsjettet. Andelen rente- og avdragsutgifter i forhold til driftsinntektene har vært stigende de siste årene. Et høyt investeringsnivå som i hovedsak er finansiert av lån vil binde opp en større andel av driftsbudsjettet til finansutgifter på bekostning av den løpende drift og egenfinansiering av investeringer. Tabellen nedenfor viser hvordan rente- og avdragsbelastningen utvikler seg i økonomiplanperioden. I tallene er det hensyntatt at det i budsjettoplegget foretas en økning av avdragstiden fra 20 år til 30 år for ett eldre lån i Kommunalbanken med restgjeld på kr 157.521.970.

Tabell 2.5.5 Rente og avdragsbelastning i % av driftsinntektene

	2015	2016	2017	2018
Brutto renter og avdrag	6,82 %	7,29 %	7,90 %	8,20 %

Normtallet for rente- og avdragsbelastningen tilsier at denne ikke bør overstige 7 %. Tabell 2.5.5 viser at Ringsaker kommune vil overstige dette normtallet i økonomiplanperioden. Det vil være vanskelig å frigjøre nok midler i driftsbudsjettet til at en kan dekke ytterligere renter og avdrag. Dermed blir det en prioriteringssak om løpende driftsutgifter skal reduseres, dvs. omfang og/eller kvalitet på tjenesteproduksjonen, for å dekke renter og avdrag som følge av økte låneopptak til finansiering av investeringsformål.

Investeringer vil i stor grad måtte finansieres gjennom låneopptak. Av planlagte investeringer i planperioden er 211,6 mill. kroner finansiert av fond og 4,691 mill. kroner er finansiert av driftsmidler. Fra og med 2014 skal kompensasjon for betalt merverdiavgift for investeringene inntektsføres i sin helhet i investeringsregnskapet og bidrar med egenfinansiering av investeringer på totalt 204,463 mill. kroner i planperioden. Samlet låneopptak til investeringer i økonomiplanperioden utgjør 934,721 mill. kroner. I tillegg er det forutsatt tatt opp Startlån i Husbanken for totalt 120 mill. kroner, dvs. 30 mill. kroner årlig i planperioden.

Tabell 2.5.6 viser låneopptak til finansiering av investeringer i økonomiplanperioden.

Tabell 2.5.6 Låneopptak ekskl. Startlån (kr 1.000)

	2015	2016	2017	2018
Låneopptak ekskl. Startlån	256 435	254 826	300 156	123 304

Ringsaker kommune hadde pr. 31.12.2013 regnskapsført 1,674 mrd. kroner i samlet langsiktig gjeld (inkl. startlån/formidlingslån i Husbanken). Avdrag på lån og nye låneopptak i 2014 tilsier et anslag for langsiktig gjeld pr. 31.12.2014 på 1,864 mrd. kroner. Tabellen nedenfor viser hvordan den langsiktige gjelden vil utvikle seg i økonomiplanperioden.

Tabell 2.5.7 Utviklingen av kommunens lånegjeld (beløp i kr 1.000):

	2015	2016	2017	2018
+ Bruk av lån	286 435	284 826	330 826	153 304
- Avdrag	90 135	96 986	104 956	110 228
= Netto økning i gjeld	196 300	187 840	225 870	43 076
Langsiktig gjeld (LG)	2 059 918	2 247 758	2 473 628	2 516 704

Rådmannens forslag til budsjett 2015 og økonomiplan 2015-2018 medfører at kommunens langsiktige gjeld (ekskl. pensjonsforpliktelser) ved utgangen av økonomiplanperioden vil være på om lag 2,517 mrd. kroner. Gjeldsnivået øker med 653,086 mill. kroner gjennom økonomiplanperioden.

Et normtall for langsiktig gjeld er at denne over tid ikke bør overstige 50 % av driftsinntektene. Her vil imidlertid gjeldens sammensetning spille inn; bl.a. hvor stor andel av gjelden som er (helt/delvis) selvfinansierende. Tabellen nedenfor viser hvordan den langsiktige gjelden i prosent av driftsinntektene vil utvikle seg gjennom økonomiplanperioden.

Tabell 2.5.8 Langsiktig gjeld i % av driftsinntektene

	2015	2016	2017	2018
LG i % av driftsinntekter	90,72 %	98,73 %	108,64 %	110,4 %
Korrigert LG i % av driftsinntekter	67,25 %	76,14 %	83,11 %	91,04 %

Gjelden som andel av driftsinntektene vil i økonomiplanperioden øke fra 83,22 % i 2014 til 110,4 % i 2018. For å få låneandelen ned mot anbefalt nivå på 50 %, betinger dette enten et lavere investeringsvolum og/eller frigjøring av midler i driftsregnskapet til finansiering av investeringer.

Av kommunens langsiktige gjeld pr. 31.12.2013 på 1,676 mrd. kroner, utgjør gjeld knyttet til selvkostområdet for vann, avløp og renovasjon (VAR) 312,637 mill. kroner. Denne gjelden blir finansiert gjennom de brukerbetalinger som kommunen krever inn fra brukere. Gjeld knyttet til selvkostområdet utgjorde 18,66 % av den langsiktige gjelden ved utgangen av 2013. Låneopptak knyttet til selvkostområdet utgjør 121,5 mill. kroner i 2015 og totalt 299,2 mill. kroner i hele økonomiplanperioden. Korrigert for den langsiktige gjelden knyttet til VAR-sektoren utgjør den langsiktige gjelden 61,12 % av driftsinntektene i 2014 og 91,04 % i 2018.

Kommunen mottar også rentekompensasjonstilskudd for skoleanlegg, og kompensasjonstilskudd til omsorgsboliger og sykehjem fra Husbanken til delvis finansiering av lån knyttet til skoleanlegg og omsorgsboliger/sykehjem. Om lag 230,996 mill. kroner av den langsiktige gjelden pr. 31.12.2013 ble finansiert helt/delvis ved disse kompensasjonsordningene.

Arbeidskapitalen er definert som totale likvide midler og kortsiktige fordringer fratrukket kortsiktig gjeld. Balansetallene som ligger bak beregningen av arbeidskapitalen tar ikke hensyn til faktisk utvikling i driftsåret 2014, men bygger på regnskap 2013 og opprinnelig vedtatt budsjett 2014. Arbeidskapitalen gir et bilde av kommunens likviditetssituasjon. Endringen i arbeidskapitalen sier noe

om kommunens betalingsevne har forbedret eller forverret seg i løpet av perioden. I tabell 2.5.9 vises utviklingen av arbeidskapitalen i økonomiplanperioden.

Tabell 2.5.9 Utvikling av arbeidskapitalen 2015-2018 (kr 1.000)

	2015	2016	2017	2018
Akkumulert arbeidskapital	1 077 997	989 705	936 157	883 313
Arbeidskapital i % av driftsinntektene	47,47 %	43,47 %	41,11 %	38,75 %
Endring i arbeidskapital	29 625	-88 292	-53 548	-52 844

I en sunn kommuneøkonomi bør arbeidskapitalen utgjøre minst 8-10 % av driftsinntektene. Tabell 2.5.9 viser at Ringsaker kommune ligger over dette normtallet i hele økonomiplanperioden. En stor andel av arbeidskapitalen består av ubrukte lånemidler, og den reelle arbeidskapitalsituasjonen er ikke så sterk som forholdstallet gir uttrykk for. Ringsaker kommune har imidlertid god likviditet og betalingsevne.

Det budsjetteres med en økning i arbeidskapitalen i 2015 på 29,625 mill. kroner. For hele økonomiplanperioden svekkes arbeidskapitalen med 165,059 mill. kroner. Reduksjonen i arbeidskapital har sammenheng med at ubalansen mellom driftsinntekter og driftsutgifter hvert år i økonomiplanperioden 2016-2018 midlertidig er dekket opp med bruk av arbeidskapital. Ved rullering av økonomiplanen må ubalansen dekkes ved reduksjon i driftsutgifter og/eller økning i driftsinntekter. Det er derfor helt nødvendig i tiden fremover å arbeide videre med tiltak for å etablere et driftsnivå som står i forhold til driftsinntektene.

Tabell 2.5.10 viser kommunens fond ved utgangen av 2013. For nærmere informasjon om fondssammensetningen vises til angitte kapitler i regnskapsheftet 2013 og til nærmere omtale i årsberetningen for 2013.

Tabell 2.5.10 Fonds pr 31.12.2013 (kr 1.000)

Fonds	Balansens kapittel	Regnskap 2013
Disposisjonsfond	2.56	429 258
Bundne driftsfond	2.51	89 982
Ubundne investeringsfond	2.53	273 711
Bundne investeringsfond	2.55	19 234
Sum fond		812 185

Det er gjort vedtak om bruk av en andel av ubundne investeringsfond, både i budsjett for 2014 og finansiering av prosjekter som ikke var avsluttet pr. 31.12.2013. Til sammen 37,592 mill. kroner er allerede bundet opp, slik at den reelle summen pr. 31.12.2013 er på 236,119 mill. kroner. Lønnsreserven inngår i disposisjonsfond med 123,293 mill. kroner.

I investeringsbudsjettet er det lagt opp til at en avsetter inntektene fra tomtsalg og fast eiendom til hhv. fond jordkjøp og investeringsfondet med 50 mill. kroner i 2015 og 10 mill. kroner årlig i perioden 2016-2018, mens en bruker totalt 211,6 mill. kroner av ubundet investeringsfond til finansiering av planlagte investeringer i planperioden.

I driftsbudsjett 2015 er det ikke forutsatt noe bruk av eller avsetning til disposisjonsfond. Det gjenstår imidlertid å finne dekning for ytterligere 2,417 mill. kroner i 2016, 12,473 mill. kroner i 2017 og 18,569 mill. kroner i 2018. Inntil videre er de tre siste årene i økonomiplanen rent teknisk saldert med bruk av disposisjonsfond.